

Consiliul pentru Prevenirea Torturii

Mecanismul Național de Prevenire a Torturii

RAPORT

privind vizita de monitorizare
efectuată în Penitenciarul nr. 18 Brănești, raionul Orhei
pe data de 11 februarie 2020
(vizita anterioară 9 ianuarie 2019)

Raportul a fost elaborat de către membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii:

- *Ceslav Panico,*
- *Svetlana Doltu,*
- *Oxana Gumennaia,*
- *Mihail Gorincioi.*

Consiliul pentru Prevenirea Torturii a fost instituit la data de **24 octombrie 2016** în corespundere cu prevederile Legii nr.52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman).

Scopul Consiliului este de a proteja persoanele împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, în calitate de Mecanism Național de Prevenire a Torturii, în conformitate cu Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

În conformitate cu prevederile art. 30 și 32 din *Legea nr.52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman)*, precum și conform punctului 5 din *Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului pentru Prevenirea Torturii*, Consiliul pentru Prevenirea Torturii poate efectua vizite (neanunțate) preventive și de monitorizare în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate.

I. *PRELIMINARII*

La 11 februarie 2020, între orele 9 45 – 12 10, membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii (*în continuare CpPT sau Consiliul*) au efectuat o vizită de monitorizare în Penitenciarul nr. 18 Brănești, raionul Orhei, aflat în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Vizita a fost realizată în următoarea componență:

1. Ceslav Panico – membrul Consiliului,
2. Svetlana Doltu – membra Consiliului.

Scopul vizitei: Monitorizarea situației în Penitenciarul nr. 18 Brănești privind respectarea drepturilor persoanelor deținute în instituție în vederea prevenirii torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

Accesul membrilor Consiliului în instituție a fost asigurat fără întârziere. După intrarea în penitenciar au fost purtate discuții de inițiere cu șeful penitenciarului. Discuțiile au fost axate pe scopurile și obiectivele vizitei efectuate de către CpPT, au fost solicitate informații generale despre instituție și despre deficiențele majore cu care se confruntă instituția.

Vizita anterioară a Consiliului a fost în 9 ianuarie 2019.

II. *INFORMAȚII GENERALE despre Penitenciarul nr.18 Brănești*

Penitenciarul P-18 Brănești este amplasat în localitatea Brănești, raionul Orhei. Este un penitenciar de tip semiînchis, pentru detenția condamnaților majori de gen masculin¹.

1. **Plafonul de detenție a persoanelor condamnate în Penitenciarul nr. 18 Brănești la data de 01.01.2019 constituie 652 locuri.** Acest plafon a fost aprobat prin ordinul Ministrului Justiției nr. 1159 din 19.12.2017, *cu privire la aprobarea numărului maxim de persoane admis pentru deținere în penitenciare.*

La data vizitei în Penitenciarul nr. 18 Brănești se dețineau 669 de persoane, iar la 01.10.2019 erau 697 de persoane² ! La data de 01.07.2019 la evidența Penitenciarul P-18 Brănești se aflau chiar și 710 persoane!

Consiliul este îngrijorat de numărul persoanelor deținute în Penitenciarul nr. 18 Brănești, ce depășește plafonul stabilit de către Ministerul Justiției, dar în special încalcă standardele internaționale la care Republica Moldova se aliniază.

2. Conform schemei de încadrare a personalului Penitenciarului nr. 18-Brănești, în prezent **statele de personal constituie 175 unități:** dintre care 50 unități de ofițeri, 113 unități de agenți și 12 unități de personal contractual.

¹ <http://www.anp.gov.md/harta-sistemului-penitenciar>

² <http://www.anp.gov.md/randomrapoarte-de-bilant-simestriale-anualerapoarte-de-bilant-simestriale-anualerapoarte-de-bilant>

La data de **31.12.2019** erau ocupate **145 unități din personal**: dintre care 50/42 ofițeri, 113/91 agenți și 12/12 personal contractual. În concediu de îngrijire a copilului se află 6 angajați, 2 unități din personal contractual activează pe 0,5 salariu. La data de **31.12.2019** erau vacante **30 funcții** (17 % din totalul numărul de funcții existente) – dintre care 8 funcții de ofițeri, 22 funcții de agenți. Pe când, la data de **28.06.2019** erau ocupate **156 unități din personal**.

Pe parcursul a 12 luni ale anului 2019 au demisionat **26 angajați**: dintre care - 9 ofițeri /16 agenți/1 personal contractual.

Consiliul este îngrijorat de numărul insuficient de unități de personal, și în special al fluxului de personal (demisii și locuri vacante) în creștere în Penitenciarul nr. 18 Brănești pe parcursul anului 2019.

În situația în care numărul de personal nu este unul suficient, pregătit, securizat și nu poate răspunde adecvat, rapid și profesionist la incidentele iscate în cadrul penitenciarului, poate duce în primul rând la imposibilitatea asigurării unei relații pozitive personal – deținut. Iar drept consecință putem avea aplicarea excesivă a forței, atacul asupra personalului, violența între deținuți, săvârșirea unor acte de corupție, etc. Existența unor relații pozitive între personal și deținuți, bazate pe noțiunile de securitate ale detenției și pe responsabilitatea asupra deținuților constituie un factor crucial în acest context.

Trebuie, de asemenea, notat că atunci când efectivele de personal nu sunt suficiente, un număr important de ore suplimentare se pot dovedi necesare pentru a menține un nivel minim de securitate și programe de activitate în instituție. O astfel de stare a lucrurilor poate ușor genera un nivel important de stres pentru personal și o epuizare profesională prematură, situație care riscă să mărească tensiunea inerentă tuturor mediilor penitenciarului³.

3. Problemele de bază cu care se confruntă Penitenciarul nr. 18 Brănești, prezentate de către administrație, angajații și identificate de CpPT:

- Fluxul mare de personal, insuficiența personalului (în special de supraveghere);
- Salariul mic, condițiile de muncă nefavorabile, majorarea vechimii în serviciu pentru pensionare; înlesnirile la calcularea vechimii în serviciu pentru stabilirea pensiei este de 1.5 față de alte instituții unde este 2;
- Lipsa încăperii pentru primirea și percheziționarea condamnaților ce pleacă precum și celor noi sosiți în penitenciar (escortați);
- Blocurile locative pe timp de noapte nu se încuie - reconstrucțiile blocurilor ce necesită mijloace financiare. Sunt necesare crearea condițiilor de igienă personală în blocurile sectoarelor - acest fapt va permite demolarea vechei din afara sectoarelor, precum și posibilitatea încuierii pe timp de noapte a sectoarelor - pentru limitarea deplasării condamnaților pe timp de noapte pe teritoriul penitenciarului;
- Pereții mici și puțin securizați pe unele dimensiuni ale perimetrului penitenciarului;
- Fluxul mare de persoane deținute și izolate de masa totală a deținuților (în jur de 300-400 pe an), în special escortați din alte penitenciare;
- Lipsa sectorului separat pentru deținerea condamnaților conform art.206 CE RM privind securitatea personală;
- Lipsa sectorului separat pentru deținerea condamnaților în regim de tip deschis;

³ Extras din cel de-al 11-lea Raport general al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) publicat inițial în 2001. <https://rm.coe.int/16806cd244>

- Unitățile de transport sunt într-o stare nesatisfăcătoare;
- Lipsa încăperilor destinate activităților educaționale. Activitățile educaționale sunt de regulă desfășurate prin birourile de serviciu ale șefilor de sectoare, și în alte birouri; Lipsa suportului tehnic necesar pentru petrecerea activităților culturale.
- Lipsa medicilor și în special delegarea din ianuarie 2020 a șefului serviciului medical la penitenciarul nr.16 Pruncul pentru 3 luni (îndeplinirea atribuțiilor de medic psihiatru).
- Lipsa spațiilor locative acomodată pentru deținuții cu dizabilități locomotorii, dar și lipsa îngrijitorilor personali pentru servicii de suport.

III.SITUAȚIA CONDAMNAȚILOR în Penitenciarul nr.18 Brănești

4. Penitenciarul nr. 18-Brănești cuprinde mai multe clădiri vechi cu două etaje, unde sunt amplasate 11 blocuri (în fiecare câte 40-100 de deținuți), constând în principal din spații locative de capacitate mari, precum și o unitate de tip celulă utilizate pentru deținuții care au solicitat protecție în baza art. 206 Cod de Executare aflați în încăperile izolatorului disciplinar.

În cadrul vizitei Consiliul a identificat *un nivel ridicat a relațiilor informale dintre condamnați, cauzate de fenomenul subculturii criminale în Penitenciarul nr. 18 Brănești*. Un nivel ridicat a relațiilor informale favorizează intimidarea și violența condamnaților, în special a celor cu statut informal de așa-numiți „umiliți” sau cu statut „nedeterminat”, sau care s-au dezis de „legile subculturii criminale”. Nivelul ridicat al relațiilor informale în Penitenciarul nr. 18 Brănești se datorează în opinia membrilor CpPT în mare parte unei combinații de factori: (1) deținuții nu sunt repartizați în camere de tip celulă câte 2-5 persoane, dar în celule mari de tip barac, (2) număr mare de persoane deținute în penitenciar raportat la numărul locurilor disponibile, (3) număr insuficient de supraveghetori/personal raportat la numărul deținuților, (4) posibilitatea de introducere a obiectelor interzise, (5) mecanismul neeficient de intervenții în cazurilor excepționale.

CpPT salută și încurajează eforturile conducerii Penitenciarul nr. 18 Brănești de a lupta împotriva relațiilor informale dintre condamnați, cauzate de fenomenul subculturii criminale, precum și de a reduce din climatul de violență și intimidării între deținuți.

În acest sens, Consiliul insistă și îndeamnă ANP-ul și Ministerul Justiției de a oferi sprijin și suport administrației Penitenciarului nr. 18 Brănești în sensul luptei împotriva subculturii criminale.

5. Consiliul a constatat *micșorarea numărului de sancțiuni disciplinare aplicate deținuților*. În 2019 au fost aplicate 590 sancțiuni față de 457 de deținuți, comparativ cu anul precedent numărul sancțiunilor a scăzut cu 27,8% (227 de sancțiuni).

În acest context, CpPT vrea să atragă atenția asupra faptului ca administrația penitenciarului trebuie să pună un accent mai mare pe prevenirea unor încălcări care au drept consecință aplicarea sancțiunilor disciplinare și doar după epuizarea tuturor căilor de remediere a cauzelor acțiunilor neconforme a deținuților să fie aplicată sancțiunea disciplinară proporțională faptei neconforme.

Consiliul încurajează administrația penitenciarului de a depune maximum efort (și diversificarea programelor psiho-educaționale/ocupaționale) astfel ca să fie maximum posibilă aplicarea Regulei 4 Nelson Mandela privind prevenirea recidivei și utilizarea termenului de detenție, pentru a asigura reintegrarea unor astfel de persoane în societate după eliberare, astfel încât aceștia să poată conduce un mod de viață independent și să respecte legea.

- *CpPT reamintește asupra obligației administrației penitenciarului de a oferi posibilități adecvate și disponibile pentru educație, formare și muncă, precum și alte tipuri de asistență,*

inclusiv corecțională, morală, spirituală, socială, medicală și sportivă. Toate aceste programe și activități/servicii trebuie să ia în considerare nevoile individuale de reeducare a deținuților.

6. Din decembrie 2018 o parte din ședințele de judecată, cu implicarea deținuților Penitenciarul nr.18 Brănești, au loc prin intermediul conferințelor video (ședințe de judecată online). Acest fapt a contribuit substanțial la reducerea numărului deplasărilor/escortărilor din penitenciar. Conform raportului de bilanț al instituției, în 2019 au fost examinate 1392 dosare în cadrul la 113 sesiuni video.

Consiliul salută această inițiativă și încurajează ANP-ul, Ministerul Justiției și CSM-ul să intensifice eforturile de a oferi posibilitatea și altor deținuți din toate penitenciarele din Republica Moldova să folosească acest serviciu.

7. Consiliul este îngrijorat de *funcționalitatea defectuoasă a camerelor video destinate supravegherii penitenciarului*, în special în coridorul izolatorului disciplinar, or la data de 10.04.2018 la Penitenciarul nr.18 Brănești de la ora 16:20 până la ora 17:20, a fost deconectată energia electrică și sistemul de monitorizare video, din motive tehnice, lucrări profilactice pe linie. Iar concomitent au avut loc percheziții în celulele din izolatorului disciplinar cu aplicarea mijloacelor speciale și a forței fizice, inclusiv implicarea sprijinul detașamentului cu destinație specială "Pantera". Unor persoane aflate în celulele percheziționate le-au fost cauzate vătămări corporale. Pe acest caz au fost sesizate Procuratura Generală și Ombudsmanul.

Consiliul îndeamnă administrația Penitenciarului nr. 18 Brănești și ANP de a intensifica eforturile în vederea creșterii controalelor/anchetelor interne de fiecare dată când apar incidente ce țin de violența/aplicarea forței fizice/mijloace speciale care au ca efect vătămarea corporală a deținuților.

De asemenea, CpPT îndeamnă conducerea Penitenciarului nr. 18 Brănești de a găsi alternative în cazul deconectării energiei electrice, în așa fel ca supravegherea video să funcționeze constant.

- *CpPT reamintește colaboratorilor/personalului și în special conducerii Penitenciarului nr. 18 Brănești despre faptul că acțiunile de tortură, tratamentul inuman sau degradant sunt pedepsite conform art.166¹ din Codul penal R.M.*

În acest sens, CpPT îndeamnă conducerea Penitenciarului nr.18 Brănești de a înceta orice acțiune ce ar putea fi raportată ca tortură, tratamentul inuman sau degradant. Inclusiv, CpPT îndeamnă conducerea penitenciarului de a informa periodic întregul personal al penitenciarului (în special supraveghetorii și personalul nou angajat) privind limitele legale în care pot fi încadrate orice acțiune ale acestora și pedepsele (penale) care pot surveni ca încălcare a acestor limite.

- *CpPT, de asemenea, atrage atenția colaboratorilor/ personalului medical și în special conducerii Penitenciarului nr. 18 Brănești că, Ordinul (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale prevede obligativitatea personalului penitenciar, lucrătorilor medicali din cadrul penitenciarului să întreprindă toate măsurile necesare indicate în Ordin, și în special să informeze imediat procuratura teritorială sau specializată privind constatarea leziunilor corporale vizibile sau când sunt alte circumstanțe ce oferă teme de a presupune că persoana a fost supusă unor astfel fapte, când persoana s-a ales cu alte leziuni corporale fiind în custodia organelor de drept sau în evenimente însoțite de intervenția angajaților organelor de forță. Neîndeplinirea prevederilor Ordinului atrage după sine răspunderea disciplinară, conform legislației. La fel, CpPT reamintește administrației că deținuții au*

dreptul de a solicita și de a primi o copie a actului de examinare medicală cu descrierea leziunilor corporale.

8. *Mijloacele de transport destinate escortării deținuților nu sunt dotate pentru transportarea persoanelor deținute într-un mod sigur și securizat.* Transportul nu corespunde standardelor minime de transportare și nu corespunde cerințelor CPT privind transportarea deținuților din prisma obligativității statului de asigurare a siguranței și securității personalului și reținuților, condițiilor materiale și riscurilor pentru sănătate.

În acest sens, CpPT prezumă că condițiile de transportare a deținuților din/în Penitenciarul nr.18 Brănești pot fi considerate ca tratament inuman și degradant.

IV. SITUAȚIA PERSOANELOR DEȚINUTE ÎN IZOLATORUL DISCIPLINAR ȘI ÎN LOCURILE DE SIGURANȚĂ CONFORM ART.206 C.E. din Penitenciarul nr. 18 Brănești.

9. Un nivel înalt a subculturii criminale în Penitenciarul nr.18 Brănești are ca efect și *creșterea numărului persoanelor care solicită a fi izolați de masa toală pentru securitatea proprie (sineizolarea).* La momentul vizitei în acest sector se aflau 39 persoane.

Cu atât mai mult că, persoanele izolate de masa totală pentru securitatea proprie (sineizolarea) sunt deținute în același sector/coridor cu persoanele sancționate disciplinar. *Ori, persoanele care au cerut izolarea pentru securitatea proprie nu sunt persoane „pedepsite/sancționate” astfel ar trebui să se bucure de toate facilitățile/drepturile ca și masa totală a deținuților.* Iar sineizolarea nu ar trebui să afecteze aceste drepturi.

Astfel, Consiliul îndeamnă conducerea ANP și Penitenciarul nr. 18 Brănești de a intensifica eforturile și de a identifica soluții privind eliminarea aplicării tratamentului diferențiat dintre persoanele care au cerut izolarea pentru securitatea proprie și masa totală a deținuților. În special: a) acordarea dreptului de a se plimba la aer liber minimum 2 ore. b) acces la interacțiunea cu familia/prietenii. c) implicarea activități educaționale/dreptul de a munci. d) acces la bibliotecă, legislație, rapoartele CpPT/Ombudsmanului e) acces la examinarea confidențială a medicului și asistență medicală adecvată.

10. Condițiile materiale de detenție:

- Majoritatea celulelor sunt friguroase și se află într-o stare deplorabilă. Multe din ele nu au acces la lumina naturală suficientă pentru a putea citi cu ochiul liber;
- Plimbarea persoanelor la aer liber are loc doar 1 oră pe zi în boxe special amenajate. Boxele nu au acoperișuri amenajate împotriva precipitațiilor.
- Deținuții își usucă hainele în încăperile/boxele unde se plimbă, care nu sunt asigurate cu scări și copertină;
- Mâncarea nu este diversificată și nu poate asigura alimentarea dietetică persoanelor care au nevoie de ea.

11. *Acces la depunerea petițiilor/pângerilor.* Din declarațiile reprezentanților Penitenciarului nr. 18 Brănești persoanele deținute pot oricând adresa/depune plângeri la conducerea penitenciarului sau prin intermediul angajaților penitenciarului către procuror/instituții/familie și alte persoane apropiate.

Cu toate acestea, Consiliul nu a identificat un mecanism clar/accesibil de depunere a unei plângeri/petiții și scrisori în afara Penitenciarului nr. 18 Brănești, în special mecanism care se aplică în cazul plângerilor confidențiale adresate Procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/alegații la tortură pretinse a fi suferite în penitenciar sau în perioada transportării persoanelor.

Ori, conform Regulei 58 din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela)⁴, Punctului 24 din Regulile Penitenciare Europene⁵ și Standardelor CPT⁶, conducerea penitenciarului trebuie să faciliteze ca deținuții să mențină o legătură adecvată cu exteriorul, inclusiv și să dezvolte relațiile cu familiile, cât mai normal posibil. Astfel ca deținuții să aibă posibilitatea să comunice cu familiilelor și cu prietenii lor, la intervale regulate.

V. ASISTENȚA MEDICALĂ ÎN Penitenciarul nr. 18 Brănești

12. Serviciul medical dispune de 6 cabinete medicale în interiorul penitenciarului (toate în sediul propriu-zis a secției medicale), un birou în blocul administrativ din afara penitenciarului (farmacia). Statele personalului medical sunt constituite din 6,0 funcții: șef serviciu medical 1,0 (detașat pe 3 luni în Penitenciarul nr.16 Pruncul din ianuarie 2020), stomatolog – 0,5, farmacistă – 0,5, asistent medical – 4,0. Funcția 0,5 medic psihiatru a fost redusă de pe 01.11.2018. Serviciului medical a Penitenciarului nr.18 dispune de autorizație sanitară de funcționare, eliberată pentru 5 ani (2019-2024) de către Agenția Sănătate Publică în corespundere cu legislația națională. Gradul mediu de uzură a echipamentelor disponibile în instituție – circa 95%.

13. Probleme de ordin medical depistate în cadrul Penitenciarul nr. 18 Brănești:

- Examinarea medicală a deținuților la intrare și ieșire din instituție nu se realizează sistematic;
- Completarea documentației medicale primare (cartelelor medicale de ambulator, Registrelor) este nesatisfăcătoare;
- Registrele utilizate nu corespund rigorilor ordinului nr.102 din 03.01.2018 cu privire la documentația de evidență medicală, utilizată în secțiile medicale din instituțiile penitenciare. Astfel, nu există un registru unic pentru toate leziunile corporale (inclusiv auto agresioni/automutilări);
- Documentarea leziunilor corporale nu este conformă prevederilor ordinului nr.77 al Procuraturii Generale și a ordinului nr.169 al ANP din 06.09.2018 cu privire la eficientizarea documentării medicale a leziunilor corporale în cadrul sistemului penitenciar;
- **Este în creștere considerabilă de circa 5 ori numărul deținuților la greva foamei, cu automutilări și cu leziuni corporale!**
- Evidența și supravegherea nesatisfăcătoare a deținuților aflați la greva foamei (refuz de hrană). Cazuri – 26 (2013), 28 (2014), 10 (2015), 16 (2016), 13 (2017), 12 (2018), 63 (2019);
- Numărul cazurilor de automutilare este în creștere: 3 cazuri (2015), 4 cazuri (2016), 9 cazuri (2017) și 12 cazuri (2018), 79 cazuri săvârșite de către 32 deținuți (2019);

⁴https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/GA-RESOLUTION/E_ebook.pdf

⁵<https://rm.coe.int/16804c8d9a> . Vezi și Comentariile revizuite la Regulile Penitenciare Europene, mai 2018, <https://rm.coe.int/pc-cp-2018-1-e-rev-2-epr-2006-with-changes-and-commentary-22-may-2018/16808add21>

⁶<https://www.coe.int/en/web/cpt/standards>

- Există mai multe dispoziții ale ANP privind gestionarea cazurilor de automutilare, inclusiv consultația psihologului. Cu regret, mecanismele de implementare nu sunt bine specificate în vederea respectării confidențialității datelor medicale cu caracter personal;
- Confidențialitatea datelor medicale legate de raportarea leziunilor corporale nu este asigurată. Astfel, toate descrierile medicale sunt transmise ofițerului de serviciu și nu există mecanism instituit de raportare directă confidențială de la personalul medical către Procuror;
- Reducerea funcției de medic psihiatru cu încălcarea prevederilor privind asigurarea accesului deținuților la servicii de sănătate mintală;
- Delegarea șefului serviciului medical la Penitenciarul nr.16 Pruncul a lipsit circa 70 deținuți de acces la medic în penitenciarul nr.18 Brănești;
- Utilizarea staționarului de zi și altor birouri ale serviciului medical în calitate de loc de deținere pentru persoane cu dizabilități locomotorii și lipsa asistentului personal pentru suport pe durata deținerii;
- Neacomodarea accesului în serviciul medical pentru persoanele cu nevoi speciale, inclusiv pentru persoana care se află la moment cazată în serviciul medical;
- Acces limitat a deținuților la servicii de testare HIV;
- Programele de reducere a riscului (schimb de seringi și farmacoterapia cu metadonă) sunt disponibile în instituție. Totodată, numărul deținuților incluși în tratamentul dependenței de opioide este foarte mic;
- Cabina de colectare a sputei nu este funcțională;
- Orarul de primire a deținuților în serviciul medical nu se respectă, fapt ce influențează negativ planificarea activităților zilnice și mai ale – completarea documentației medicale și analiza, raportarea, planificarea. Șeful serviciului medical nu are instruire în managementul activității.
- Deținuții aflați în loc de siguranță au acces limitat la medic; nu există un orar stabil de vizitare al acestui loc de către personalul medical (suplimentar la participarea la apelul serviciului de detenție);
- Deținuții plasați în izolare disciplinară nu beneficiază de examinare medicală zilnică și nu există un Registru distinct pentru acest tip de vizite medicale. **CpPT constată practica de contrasemnare de către personalul medical a deciziilor de plasare în izolare disciplinară;**

CONSTATĂRI

1. CpPT a avut acces neîngrădit la oficiile, încăperile și registrele solicitate a fi vizitate/consultate, precum și au purtat discuții confidențiale cu deținuții;
2. Nu sunt actualizate panourile informative din cadrul penitenciarului cu privire la instituțiile ce pot fi apelate în caz de încălcări ale drepturilor persoanelor reținute/deținute;
3. Deținuții consideră că pe parcursul ultimului an comunicarea cu managementul instituției s-a îmbunătățit;
4. Consiliul menționează efortul depus pentru delimitarea unor mari dormitoare în spații locative mai mici;
5. În instituție are loc implementarea achizițiilor prin m-tender;
6. Penitenciarul nr. 18 Brănești este suprapopulat. Numărul persoanelor deținute în penitenciar depășește plafonul stabilit de către Ministerul Justiției, dar în special încalcă standardele internaționale la care Republica Moldova se aliniază;
7. În Penitenciarul nr. 18 Brănești activează un număr insuficient de unități de personal. Fluxul de personal (demisii și locuri vacante) a fost în creștere pe parcursul anului 2019;
8. În instituție este un deficit de personal medical conform statelor, inclusiv reducerea în 2018 a poziției de medic-psihiatru și delegarea unicului medic, concomitent șef de serviciu în altă instituție;
9. Nivelul relațiilor informale dintre condamnați, cauzate de fenomenul subculturii criminale în Penitenciarul nr. 18 Brănești este ridicat. Cu toate acestea, conducerea Penitenciarul nr. 18 Brănești depune eforturi considerabile în vederea eliminării acestei subculturi;
10. O parte din ședințele de judecată, cu implicarea deținuților Penitenciarul nr.18 Brănești, au avut loc prin intermediul conferințelor video (ședințe de judecată online). Numărul acestor ședințe este în creștere;
11. Camerele video destinate supravegherii penitenciarului funcționează defectuos, în special în holul izolatorului disciplinar;
12. Mijloacele de transport destinate escortării deținuților nu sunt dotate adecvat pentru transportarea persoanelor deținute într-un mod sigur și securizat;
13. Este în creștere numărului persoanelor care solicită a fi izolați de masa toală pentru securitatea proprie (sineizolarea);
14. Condițiile materiale de detenție în tot penitenciarul sunt inacceptabile;
15. CpPT a primit mai multe alegații de la deținuți privind existența unor anumite practici abuzive (fizice) din partea personalului penitenciarului față de ei sau față de alți condamnați;
16. Consiliul nu a putut constata/identifica în cadrul Penitenciarului nr. 18 Brănești o procedură/mecanism clară, care se aplică în cazul plângerilor confidențiale adresate Procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/alegații la tortură pretinse a fi suferite în penitenciar sau în perioada transportării persoanelor. Cu toate acestea, deținuții au declarat că nu au pretenții la expedierea și recepționarea scrisorilor;
17. În instituție nu se aplică prevederile ordinelor ANP cu privire la documentarea leziunilor corporale (Ordinul nr.169) și privind documentația medicală de evidență primară (Ordinul nr.102);
18. În instituție are loc o examinare medicală inadecvată la intrare și ieșire din penitenciar;
19. Există deficiențe în documentarea leziunilor corporale și evidența persoanelor aflate la greva foamei;
20. Gradul înalt de uzură a dispozitivelor medicale, inclusiv stomatologice;
21. Accesul neacomodat pentru deținuții cu nevoi speciale în sediul serviciului medical;
22. Lipsa spațiilor locative pentru persoanele cu dizabilități și utilizarea neconform destinației a încăperilor secției medicale cu plasarea persoanelor cu nevoi speciale;

23. Lipsa îngrijitorilor personali pentru deținuții cu dizabilități;
24. Management nesatisfăcător a activităților medicale și suprasolicitarea personalului medical;
25. Nefuncționalitatea cabinei de colectare a sputei;
26. Acces limitat a deținuților la servicii de testare HIV și de sănătate mintală;
27. Creștere considerabilă de circa 5 ori a numărului deținuților la greva foamei, cu automutilări și cu leziuni corporale;
28. Acreditarea serviciilor medicale nu indică nici un progres.

RECOMANDĂRI:

A) Ministerului Justiției al Republicii Moldova

1. *Elaborarea și implementarea unei strategii comprehensive de asigurare durabilă a sistemului penitenciar cu resurse umane și financiare;*
2. *Dezvoltarea mecanismelor alternative plasării în detenție în vederea diminuării fenomenului suprapopulării penitenciarelor.*

B) Administrației Naționale a Penitenciarelor (ANP)

1. *Elaborarea și implementarea unei strategii comprehensive de combatere a fenomenului subculturii criminale în ANP;*
2. *Asigurarea instruirii personalului medical de conducere în managementul activității serviciului medical în penitenciar;*
3. *Intensificarea controalelor/monitorizărilor în Penitenciarul nr. 18 Brănești (inclusiv neanunțate);*
4. *Reevaluarea repartizării deținuților în sistemul penitenciar în vederea unei mai bune siguranțe și securități a deținuților, luând în calcul și amplasarea penitenciarului în raza teritoriata apropiată domiciliului/familiei deținuților;*
5. *Dezvoltarea și implementarea unei Strategii de sănătate mentală în vederea armonizării intervențiilor personalului penitenciar și respectarea confidențialității datelor medicale cu caracter personal;*
6. *Dezvoltarea unui mecanism clar de raportare confidențială a leziunilor corporale de către personalul medical direct Procuraturii, inclusiv protecție de represalii.*

C) Penitenciarul nr.18 Brănești

1. *Facilitarea asigurării ca deținuții să mențină o legătură adecvată cu exteriorul (în afara penitenciarului), inclusiv și să dezvolte relațiile cu familiile, cât mai normal posibil. Astfel ca deținuții să aibă posibilitatea să comunice cu familiile lor și cu prietenii lor, la intervale regulate (asigurarea cu vizite, corespondență, convorbiri telefonice); Facilitarea asigurării unei legături adecvate între deținuți și membrii de familie, rudele, prietenii lor prin oferirea posibilității comunicării prin intermediul vizitelor, corespondenței, convorbirilor telefonice etc.;*
2. *Continuarea punerii în aplicare a activităților împotriva violenței și intimidării în rândul deținuților. Acțiunile ar trebui să includă toți membrii personalului, inclusiv personalul de supraveghere, psihologii penitenciarului și personalul medical din penitenciare;*
3. *Elaborarea și aprobarea procedurilor instituționale de conduită în caz de pretinse cazuri de tortură, tratament inuman și degradant pentru standardizarea acțiunilor personalului locurilor de detenție (inclusiv medical) în vederea respectării garanțiilor împotriva torturii și investigării efective, inclusiv*

revizuirea practicii aplicării de către toate instituțiile vizate a Ordinului comun nr. 77 din 31.12.2013, și stabilirea măsurilor de sancționare a neaplicării acestui Ordin;

4. Informarea colaboratorilor despre activitatea și atribuțiile Consiliului pentru Prevenire a Torturii;
5. Actualizarea panourilor informative din cadrul penitenciarului cu privire la instituțiile ce pot fi apelate în caz de încălcări ale drepturilor persoanelor reținute/deținute;
6. Reevaluarea mecanismul de depunere a unei plângeri/petiții în afara Penitenciarul nr. 18 Brănești;
7. Identificarea unor proceduri/mecanisme clare în cadrul Penitenciarul nr.18 Brănești privind plângerile confidențiale adresate de către deținuți procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/ alegații la tortură pretinse a fi suferite în izoltator sau din momentul reținerii a persoanelor;
8. Asigurarea examinării medicale a deținuților la fiecare intrare și ieșire din instituție;
9. Asigurarea funcționalității cabinei de colectare a sputei;
10. Instruirea personalului medical în documentarea și raportarea leziunilor corporale în corespundere cu Protocolul de la Istanbul;
11. Asigurarea informării întregului personal medical despre ordinele și dispozițiile ANP în vigoare cu referire la asistența medicală;
12. Actualizarea tuturor Registrelor medicale și menținerea evidenței corespunzător ordinelor ANP menționate în Raport, inclusiv a examinării medicale pentru persoanele plasate în izolare disciplinară.
13. Asigurarea confidențialității datelor medicale cu caracter personal.
14. Amenajarea spațiilor locative pentru persoanele cu dizabilități în afara serviciului medical, precum și identificarea soluției de asigurare a serviciului asistent personal;
15. Inițierea procedurii de acreditare a serviciului medical.

Informarea CpPT privind măsurile luate în vederea implementării recomandărilor sau a măsurilor și termenii de implementare ale acestora, conform legii.

Data aprobării raportului

27 februarie 2020

Acest raport a fost elaborat și aprobat prin consens de către toți membrii Consiliului pentru Prevenire a Torturii (CpPT)

- Mihail Cotorobai, președintele Consiliului
- Maia Bănărescu, membră Consiliului
- Ceslav Panico, membru Consiliului
- Svetlana Doltu, membră Consiliului
- Oxana Gumennaia, membră Consiliului
- Mihail Gorincioi, membru Consiliului

